

Biroul permanent al Senatului

Bp... 856 / 18.01.2023

Biroul permanent al Senatului

L... 84 / 6.02.2023

AVIZ

referitor la propunerea legislativă privind declararea protopopului Aurel Munteanu drept martir și erou al națiunii române

Analizând propunerea legislativă privind declararea protopopului Aurel Munteanu drept martir și erou al națiunii române (b856/23.12.2022), transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr. XXXV/6091/29.12.2022 și înregistrată la Consiliul Legislativ cu nr. D18/03.01.2023,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art. 2 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 73/1993, republicată, cu completările ulterioare, și al art. 33 alin. (3) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ, cu modificările ulterioare,

Avizează favorabil propunerea legislativă, cu următoarele observații și propuneri:

1. Propunerea legislativă are ca obiect declararea protopopului Aurel Munteanu drept martir și erou al națiunii române.

Potrivit Expunerii de motive, „*Preotul Aurel Munteanu a fost un luptător pentru libertatea și demnitatea românilor din zona Huedin și a Munților Apuseni, un luptător pentru propășirea românilor pe plan spiritul, material, educațional, cultural, politic (dar nu partinic!), dar și un model de conviețuire pașnică, fiind martirizat de trupele hortiste în primele zile de ocupație, pentru simpla vină de a fi un model, din toate perspectivele enumerate, pentru națiunea română.*”.

2. Prin conținutul său normativ, proiectul face parte din categoria legilor ordinare, iar în aplicarea prevederilor art. 75 alin. (1) din Constituția României, republicată, prima Cameră sesizată este Senatul.

3. Menționăm că, prin avizul pe care îl emite, Consiliul Legislativ nu se pronunță asupra oportunității soluțiilor legislative preconizate.

4. Precizăm că, *de lege lata*, în fondul activ al legislației există mai multe legi prin care unele persoane au fost declarate eroi naționali, eroi ai națiunii române sau, după caz, eroi martiri, astfel:

- Legea nr. 93/1997 privind declararea ca erou-martir a lui Liviu Cornel Babeș, cu modificările ulterioare;

- Legea nr. 66/1999 privind declararea lui Ioan Monoran erou-martir;

- Legea nr. 230/2016 pentru declararea lui Avram Iancu „Erou al Națiunii Române”;

- Legea nr. 137/2020 pentru declararea lui Mihai Viteazul, Domn al Țării Românești și al Moldovei și Principe al Transilvaniei, martir și erou al națiunii române;

- Legea nr. 138/2020 pentru declararea personajelor istorice Horea, Cloșca și Crișan martiri și eroi ai națiunii române și pentru comemorarea la data de 8 noiembrie a Martirilor Români de la Beliș;

- Legea nr. 65/2021 pentru instituirea anului 2021 ca „Anul Tudor Vladimirescu” și declararea lui Tudor Vladimirescu și a Ecaterinei Teodorescu drept eroi ai națiunii române;

- Legea nr. 77/2022 pentru declararea lui Vasile Lucaciu „Erou al Națiunii Române”.

5. Menționăm că, prin conținut și obiectul reglementării, propunerea legislativă are caracterul unui act individual. Semnalăm că, de principiu, **legile** instituie norme cu caracter general, impersonal și cu repetabilitate în aplicare, având, prin urmare, **caracter normativ**.

Spre deosebire de actul normativ, **actul individual** reglementează un comportament concret sau rezolvă o situație concretă. Acesta nu instituie norme cu caracter de repetabilitate, consumându-se, de regulă, într-o singură aplicare.

Or, prin conținutul său, **propunerea legislativă** transmisă spre avizare **face parte din categoria actelor individuale**, având ca obiect reglementarea unei singure operațiuni juridice, care constă în declararea protopopului Aurel Munteanu drept martir și erou al națiunii române.

6. Analizând conținutul propunerii legislative, semnalăm că potrivit art. 6 din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, proiectul de act normativ trebuie să instituie reguli necesare, suficiente și posibile care să conducă la o cât mai mare stabilitate și eficiență legislativă.

Astfel, se poate observa că dispozițiile prezentei propuneri legislative au un caracter declarativ, deoarece acestea nu sunt determinate de nevoia de reglementare a unui anumit domeniu de relații sociale și de specificul acestuia, ci sunt, mai degrabă, generate de dorința, de a stabili, fără echivoc și într-un singur caz, declararea protopopului Aurel Munteanu drept martir și erou al națiunii române.

Caracterul pur declarativ al propunerii legislative, fără a se constitui în mod efectiv drepturi și obligații, este de natură să determine ambiguități cu privire la efectele pe care legea le-ar putea produce. Or, de esența unei legi, ca act juridic al Parlamentului, este însuși caracterul normativ al acesteia, iar nu unul eminamente declarativ, lipsit de efecte juridice¹. De aceea, apreciem că o asemenea sferă de reglementare poate fi realizată printr-o simplă declarație² a Parlamentului, fără caracter normativ.

Pe de altă parte, menționăm că normele de la **art. 4** nu au caracter imperativ, deoarece nu instituie obligații în sarcina autorităților administrației publice centrale sau locale sau a altor subiecți de drept.

În acest sens, precizăm că sintagma *„pot fi marcate de autoritățile publice centrale, județene și locale, precum și de instituțiile publice de cultură”* utilizată la **art. 2**, respectiv formulările *„pot sprijini material sau logistic”* și *„pot includ în programele lor”* de la **art. 4 alin. (1)** și **alin. (2)**, nu au caracter imperativ, nu instituie obligații în sarcina autorităților administrației publice centrale sau locale sau a altor subiecți de drept, ci sunt redactate sub forma unor recomandări, rămânând la aprecierea entităților anterior menționate în ce măsură vor pune în aplicare dispozițiile preconizate.

Caracterul pur declarativ al respectivelor texte, prin care nu se constituie în mod efectiv drepturi și obligații, este de natură să determine ambiguități cu privire la efectele pe care legea le-ar putea produce.

¹ A se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 600/2005.

² I. Muraru, E.S. Tănăsescu, Constituția României, Comentariu pe articole, Ediția 2, Editura C.H. Beck, București 2019, p. 644.

Precizăm că, potrivit dispozițiilor art. 8 alin. (4) din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, *„textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil, (...). Nu se folosesc termeni cu încărcătură afectivă. Forma și estetica exprimării nu trebuie să prejudicieze stilul juridic, precizia și claritatea dispozițiilor”*, iar potrivit prevederilor art. 36 alin. (1) din același act normativ *„actele normative trebuie redactate într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, clar și precis”*.

În acest sens, menționăm că, atât în Expunerea de motive, cât și în conținutul propunerii legislative, respectiv la **art. 1 și 3**, se regăsesc formulări improprii stilului și limbajului normativ, precum: *„când a fost ucis în bătaie în Piața Mare din orașul Huedin”*, *„și „căzând victimă regimului maghiar hortist”*, *„măcelăriți la Huedin”*.

7. Sub rezerva celor exprimate la **pct. 5 și 6** de mai sus, semnalăm că propunerea legislativă poate fi îmbunătățită și din punctul de vedere al respectării normelor de tehnică legislativă, astfel:

a) în aplicarea dispozițiilor art. 41 alin. (1) din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, având în vedere faptul că la **art. 3** se preconizează comemorarea anuală a Zilei Martirilor Români din Huedin, în data de 10 septembrie, acest aspect trebuie să fie exprimat sintetic și în **titlu**.

b) la **art. 2**, pentru o exprimare specifică stilului normativ, precum și pentru unitate terminologică cu art. 4 alin. (1), sintagma *„autoritățile publice centrale, județene și locale”* trebuie înlocuită cu sintagma *„autoritățile **administrației publice centrale și locale**”*.

c) la **art. 4 alin. (1)**, pentru un spor de rigoare normativă, recomandăm înlocuirea sintagmei *„în limita fondurilor disponibile”* cu expresia *„utilizând fondurile disponibile din bugetul propriu”*.

PREȘEDINTE

Florin IOJDACHE

București
Nr. 50/17.01.2023